

FEDERALE OVERHEIDSDIENST WERKGELEGENHEID, ARBEID EN
SOCIAAL OVERLEG

Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk.

Advies nr. 139 van 17 april 2009 met betrekking tot een ontwerp van koninklijk besluit betreffende het opsporen van radioactieve stoffen in bepaalde materiaal- en afvalstromen en betreffende het beheer van weesbrongevoelige inrichtingen.

I. VOORSTEL EN MOTIVERING

Bij brief van 12 februari 2009, gericht aan de voorzitter van de Hoge Raad, heeft de heer Yvan POULEUR, directeur van het Departement Regelgeving, Internationale Zaken & Ontwikkeling van het FANC het advies van de Hoge Raad gevraagd uiterlijk tegen 9 mei 2009, over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende het opsporen van radioactieve stoffen in bepaalde materiaal- en afvalstromen en betreffende het beheer van weesbrongevoelige inrichtingen.

Inleiding

Het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC) is de federale overheid bevoegd voor de bescherming van werknemers, bevolking en leefmilieu tegen de gevaren van ioniserende stralingen.

Het vergunt inrichtingen uit de nucleaire sector (van kerncentrales, splijtstoffabrieken, ... tot diensten nucleaire geneeskunde in ziekenhuizen, verschillende industriële bronnen en radiografietoestellen bij tandartsen) en oefent hier controle en toezicht uit.

In de loop van de XXe eeuw gebeurde de aanwending van ioniserende stralingen niet altijd binnen een zo strikt reglementair kader en met een zo strenge controle als vandaag. De traceerbaarheid van bepaalde radioactieve bronnen kon met name verloren gaan bij een stopzetting van de activiteiten.

Bepaalde toepassingen van ioniserende stralingen die vandaag de dag verboden zijn, deden zich ook voor binnen het publiek domein (bv. uurwerkindustrie met lichtgevende radiumhoudende verf, ...).

Ook in installaties of sites in de niet-nucleaire sector kunnen radioactieve bronnen aangetroffen worden.

Zo wordt de niet-nucleaire afvalverwerkende en -recyclagesector vandaag de dag geconfronteerd met het risico dat er in bepaalde soorten afvalstromen radioactieve weesbronnen worden aangetroffen.

Deze afvalstromen worden “weesbrongevoelige stromen” genoemd.

Het is daarom noodzakelijk voor deze niet-nucleaire sectoren een reglementair kader uit te werken dat een afdoende bescherming inzake ioniserende stralingen biedt.

Doel van dit ontwerp van koninklijk besluit

Dit ontwerp van koninklijk besluit bepaalt deze “afdoende bescherming”, die verschillende aspecten omvat, zoals:

- het verplicht opleggen van de plaatsing van meetpoorten voor de detectie van radioactieve stoffen in optimaal gekozen inrichtingen in deze sectoren;
- het opleggen van richtlijnen inzake het gebruik van de meetpoorten;
- controle op het gebruik van de meetpoorten en de richtlijnen ter zake;
- eventuele maatregelen inzake de afvoer van de radioactieve stoffen;
- bepaalde maatregelen opleggen aan de inrichtingen in deze sectoren waar het niet optimaal is om het gebruik van een meetpoort te verplichten.

De plaatsing van meetpoorten heeft tot doel radioactieve weesbronnen te detecteren en te vermijden dat deze radioactiviteit opnieuw op ongecontroleerde wijze verdwijnt en aanleiding geeft tot besmettingen of bestralingen van werknemers, bevolking en leefmilieu.

Het plaatsen van dergelijke poorten en het opleggen van dergelijke maatregelen wordt ook op Europees vlak aangemoedigd. Zo kan verwezen worden naar de richtlijn 2003/122/ Euratom van de Raad van 22 december 2003 inzake de controle op hoogactieve ingekapselde bronnen en weesbronnen.

Artikel 9.3. van deze richtlijn stelt dat “*de lidstaten de invoering van systemen moeten aanmoedigen die toelaten weesbronnen te detecteren. Daartoe worden op plaatsen waar weesbronnen in het algemeen kunnen worden aangetroffen, zoals grote schrootplaatsen en grote schrootrecycleerinstallaties of op belangrijke doorvoerpunten, waar dienstig, zoals douaneposten, controlesystemen ingevoerd*”.

Het zijn de meetpoorten die als een dergelijk controlesysteem kunnen beschouwd worden.

Het ontwerp van koninklijk besluit werd op 3 maart 2009 aan het Uitvoerend Bureau voorgelegd. (PBW/PPT - D 142 - BE 655)

Het Uitvoerend Bureau van de Hoge Raad besliste op 3 mars 2009 om het onderzoek van het ontwerp en de voorbereiding van het advies toe te vertrouwen aan een Commissie ad hoc D142 die op 9 maart 2009 vergaderde.

Het Uitvoerend Bureau besliste op 7 april 2009 om het ontwerp van Ministerieel besluit voor advies voor te leggen aan de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk op de vergadering van 17 april 2009. (PBW - D142 – 442)

II. ADVIES UITGEBRACHT DOOR DE HOGE RAAD OP DE VERGADERING VAN 17 APRIL 2009

De Hoge Raad neemt er nota van dat:

- het ontwerp van koninklijk besluit het resultaat is van een diepgaande risicoanalyse die tot doel had een gepaste strategie uit te werken om de weesbronnen in de afvalstromen op te sporen met het oog op hun wegwerking;
- het opstellen van het ontwerp voorafgegaan is door ruim overleg tussen het FANC en, inzonderheid, de gewestelijke overheden en de federaties van de schrootverwerkende bedrijven;
- deze analyse en dit overleg er onder andere toe geleid hebben dat meetpoorten geïnstalleerd worden bij schrootverwerkende bedrijven die ten minste 25.000 T schroot per jaar verwerken en dat voor de kleinere bedrijven het FANC vooral zal werken via informatie over en sensibilisatie voor de risico's van weesbronnen;
- het FANC voor deze informatie en sensibilisatie de noodzakelijke ondersteuning zal leveren, maar voor het bereiken van de bedrijven op de logistiek van de betrokken federaties rekent;
- het FANC, op basis van de lijsten met weesbrongevoelige inrichtingen die de administraties bevoegd voor het afvalbeleid hebben toegezegd aan het Agentschap te zullen bezorgen, een inspectiecampagne zal voeren om na te gaan of de bij de schroothandel en –verwerking betrokken werknemers wel degelijk van hun werkgever de nodige informatie en vorming hebben ontvangen over de risico's van weesbronnen, zonder daarbij de bevoegdheid en een samenwerking met de sociale inspecteurs van de Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het werk uit het oog te verliezen.

In deze omstandigheden brengt de Hoge Raad voor preventie en bescherming op het werk dan ook een unaniem gunstig advies over het ontwerp uit, weliswaar met het verzoek dat het FANC, ten behoeve van de werkgevers en de werknemers van de betrokken sectoren alsook van de preventieadviseurs die hen moeten bijstaan, op een gepaste wijze informatie over de risico's van weesbronnen, het herkennen ervan en de te nemen maatregelen, zou ter beschikking stellen.

De Hoge Raad vraagt bovendien aan het FANC om de in de Hoge Raad vertegenwoordigde werknemersorganisaties te betrekken bij het uitwerken van die informatie en het vaststellen van de wijze waarop zij ter beschikking zou worden gesteld.

De Raad vraagt bovendien aan het FANC om na te gaan of wel de meest optimale meetplaatsen en meetmomenten voor het opsporen van de weesbronnen gekozen is.

Tegenwoordig mogen op de stortplaatsen immers enkel residu's gestort worden, die reeds zulke reeks behandelingen ondergaan hebben dat de kans om op die plaatsen nog weesbronnen te ontdekken verwaarloosbaar geworden is.

De vraag is dan ook of niet meer stroomopwaarts van de afvalstroom gemeten moet worden, in plaats van op het einde.

In bijkomende orde, stelt de Raad zich de vraag of, gelet op het feit dat een federale overheid bij koninklijk besluit geen opdrachten aan gewestelijke overheden kan opleggen, redactioneel het art. 5 van het ontwerp niet geformuleerd zou moeten worden op een wijze die verwoordt

wat het Agentschap zal doen met de lijsten die zij van de voor het afvalbeleid bevoegde overheden ontvangt.

III. BESLISSING

Het advies aan de directeur-generaal van het FANC bezorgen.